Politica lingvistică a țarismului în școlile sătenilor-proprietari (foștii coloniști străini) din Basarabia

Ion EREMIA

Intensificarea procesului de rusificare a comunităților foștilor coloniști străini de pe teritoriul Imperiului Rus începea în anul 1871, când, prin legea din 4 iunie, toate actele ce țin de procedura de judecată și actele de secretariat se perfectează în limba rusă. În anul 1881, Direcția școlilor populare din Basarabia a propus coloniștilor să reformeze școlile lor bisericești în școli primare cu predarea în limba rusă, după modelul școlilor Ministerului Învățământului Public (MÎP), dar coloniile, cu excepția a trei din ele, au răspuns că ei sunt obligați să respecte cerințele guvernului, dar nu sunt de acord să ia decizia precum că ei singuri doresc schimbarea statutului școlilor lor. În anul 1885, aceeași Direcție a propus ca în școlile coloniștilor să fie primiți învățători ruși, doar pentru a preda limba rusă. Coloniștii au răspuns că îi primesc cu plăcere, numai dacă guvernul îi va întreține din contul său, fiindcă comunitățile nu au mijloace pentru aceasta.

În darea de seamă a unui cinovnic (nu se dă numele – *I.E.*), care a inspectat școlile din gubernia Basarabia se menționează că locuitorii din satele coloniștilor conștientizează foarte bine neajunsurile școlii lor, dar o păzesc foarte zelos de orice schimbări, care, după cum cred ei, vor duce la scoaterea școlilor de sub controlul și conducerea preoților locali, la introducerea limbii ruse în predare, la înlocuirea cadrelor didactice cu oameni ruși, ceea ce va duce la slăbirea închistării naționale și a spiritului strict german al școlilor și coloniștilor. Din această cauză coloniștii fac totul pentru ca să fie menținută situația anterioară.

Începând cu anul 1896, se fac primele încercări de a introduce limba rusă ca limbă de predare a disciplinelor în școlile primare din comunitățile foștilor coloniști străini.

În urma examinării problemei, Consiliul de Stat a luat decizia de a acorda ministrului învățământului public libertatea ca, în măsura posibilităților, treptat, să introducă în școlile sătenilor-proprietari (foștilor coloniști străini) predarea în limba rusă, dar cu condiția ca limba maternă a elevilor și

religia lor să fie predată în limba de origine, cu numărul de ore necesar pentru însușirea cuvenită a acestor discipline.

Este evident că autoritățile țariste s-au străduit din răsputeri să implementeze hotărârea luată de a introduce limba rusă în școlile coloniștilor, ceea ce a trezit nemulțumirea profundă a acestora. În adresa MÎP a venit o plângere (1907) din 333 de comunități ale sătenilor-proprietari (foștilor coloniști germani) din cinci gubernii, printre care și Basarabia, în care se cerea să li se permită predarea în școlile lor în limba maternă, adică în limba germană, a tuturor disciplinelor, cu excepția istoriei și geografiei Rusiei. Solicitarea de a introduce din nou predarea în limba germană se motivează prin aceea că predarea în limba rusă, puțin cunoscută elevilor germani, îngreuiază procesul educațional în școală, reține dezvoltarea mintală a copiilor, contribuie puțin la însușirea de către copii a limbii de stat. Mai mult chiar, studierea insuficientă a limbii materne în școală îi împiedică pe copii să urmărească serviciul divin în limba germană, ceea ce complică procesul de pregătire pentru confirmare.